

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА ЗООВЕТЕРИНАРНА АКАДЕМІЯ

Знайомство з курсом «**Мисливська кінологія**» Вибіркова компонента освітньо-професійної програми

Викладач: Викладач: доктор с.-г. наук,
професор Гноєвий Ігор Вікторович

Кафедра прикладної біології, водних
біоресурсів та мисливського господарства ім. проф.
О.С.Тертишного

Телефон - 0576357540

Електронна пошта: k64.070.02_hdzva@i.ua

Дистанційна підтримка: Moodle

АНОТАЦІЯ: Кінологія – окрема галузь в науці про тварин, що займається питаннями збереження генетичної чистоти та службових якостей мисливських порід собак, їх фізичного здоров'я, успішності дресирування і розмноження.

Мета: формування у студентів знань, умінь та навичок сучасних методів кінології, вирощування, розведення та дресирування собак, вибору порід та застосування собак, практичного втілення цих знань і вмінь у виробництві. Оволодіти теоретичними знаннями та практичними навичками раціонального використання сучасного генофонду службових, мисливських та інших порід собак у практичній діяльності фахівця з кінології.

Завдання: Завданням викладення курсу є вивчення належної теоретичної бази і отримання практичних навичок у мисливському собаківництві на основі аналізу закономірностей успадкування ознак при статевому розмноженні, інструкцій з організації проведення дресирування та випробування собак у різних напрямках мисливської діяльності, формування поведінки собак, а також оволодіння методами оцінки генотипу собак; екстер'єру і конституції, раціональними методами вирощування і попереднього виховання та дресирування, спеціального дресирування та випробування робочих якостей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: загальну історію формування собаківництва; основні породи собак за мисливськими напрямками, походження, біологічні особливості, екстер'єр і конституцію собак; генетичні основи розведення; племінну роботу в собаківництві; особливості годівлі та утримання; біологічні особливості відтворної функції, собак та їх використання; теоретичні основи виховання і дресирування; основні методи дресирування; хвороби собак, їх профілактику та лікування, основні документи, що регламентують ведення собаківництва.

Попередні умови для вивчення курсу. Базовими для засвоєння даної дисципліни є «Анатомія та фізіологія» та «Основи ветеринарії та тваринництва».

Дисципліна має зв'язок з вивченням дисципліни «Біологія та етологія мисливських тварин».

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІЙ ПРОГРАМІ

Компетентності та програмні результати навчання, які формуються при вивченні даної дисципліни (кодування згідно чинної освітньо-професійної програми, в дужках вказана забезпечувана компетенція відповідного стандарту вищої освіти).

Компетентності:

Загальні компітентності

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Навички здійснення безпечної діяльності.

Фахові компітентності

- Здатність застосовувати професійно-профільні знання та практичні навички з біології, фізіології, хімії, генетики, біометрії, біотехнології, екології, охорони праці і філософії для розведення, догляду, утримання мисливських собак, диких тварин для штучного розведення.

Програмні результати навчання:

- Вирішувати доцільність використання систем та способів утримання мисливських тварин в умовах напівволі та в умовах штучно створеного середовища.

ЧОМУ ВИ НАВЧИТЕСЬ, ЩО ОТРИМАЄТЕ

В результаті засвоєння матеріалу програми дисципліни «Мисливська кінологія» студент буде вміти:

- провести окомірну оцінку екстер'єру, встановити вади і недоліки будови тіла, взяти основні проміри собак,

- провести оцінку і добір собак за робочими якостями, походженням, якістю нащадків;

- провести в'язку собак,

- розробити заходи по наданню оптимальних умов годівлі, утримання та використання цінних сук;

- розробити заходи по організації фізичного розвитку молодняка;

- утримувати мисливську собаку;

- володіти загальними принципами проведення дресирування і випробування мисливських собак;

- визначити стан здоров'я собаки, надати першу допомогу при її захворюванні.

Програма вивчення дисципліни реалізується через проведення лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів. На вивчення дисципліни відведено 180 годин, у тому числі 36 лекційних, 48 годин практичних, та 96 годин самостійних занять.

Формами проміжного контролю, які оцінюються на лабораторно-практичних заняттях, є: індивідуальні завдання з аналізу нормативної бази; індивідуальні завдання

Формами підсумкової атестації є недиференційований залік та іспит.

Структурний план

Види занять та форми контролю	Обсяг дисципліни за навчальним планом		У тому числі по семестрам	
	Кредит	Годин	Денне навчання	
			VII	VIII
Всього годин по плану	6	180	90	90
У т.ч. аудиторних	2,8	84	44	40
Самостійних	3,2	96	46	50
Із аудиторних лекцій	1,2	36	16	20
Практичних	1,6	48	28	20
Модуль (Заліковий кредит)	I	1,0	30	
	II	1,0	30	
	III	1,0	30	
	IV	0,9	30	
	V	0,9	30	
	VI	1,2	30	
Залік			*	
Екзамен підсумковий	–	–	–	*

Закріплений викладач: доктор с-г наук, професор Гноєвий І.В.

Відповідальний за курс: доктор с-г наук, професор Гноєвий І.В.

Структура навчальної дисципліни

Модуль:		Змістовий модуль:	Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи:				
			лекції	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	разом
№	назва	Назва					
1	Вступ до кінології	Історія формування собаківництва	2	4	4		10
		Роль і місце собаківництва в соціальній системі	2	4	4		10
		Біологія собаки	2	4	4		10
Всього за модуль 1			6	12	12		30
2	Корми для собак	Основи годівлі собак	2	4	4		10
		Кормові продукти для собак	2	6	6	6	20
Всього за модуль 2			4	10	10	6	30
3	Годівля собак	Норми, раціони і режим годівлі цуценят	2	2	4	2	10
		Норми, раціони і режим годівлі службових та мисливських собак	2	2	4	2	10
		Норми, раціони і режим годівлі цінних і лактуючих сук	2	2	4	2	10
Всього за модуль 3			6	6	12	6	30
Всього за VII семестр			16	28	34	12	90
4	Породи мисливських собак	Гончі та борзі породи	2	2	4		8
		Лягаві, ретривери, спаніелі	2	2	4		8
		Тер'єри, такси	2	2	4		8
		Лайки та деякі сторожові породи	2	2	2		6
Всього за модуль 4			8	8	14		30
5	Племінна робота в собаківництві	Утримання і догляд за собакою	2	2	6		10
		Генетичні основи селекції і розведення собак	2	2	6		10
		Племінна справа	2	2	6		10
Всього за модуль 5			6	6	18		30
6	Основи дресирування мисливських собак	Теоретичні аспекти дресирування собак	2	2	6		10
		Базові навички мисливських собак	2	2		6	10
		Організація виставок мисливських собак	2	2	6		10
Всього за модуль 6			6	6	12	6	30
Всього за VIII семестр			20	20	44	6	90
Загалом			36	48	78	18	180

Лекційний курс

Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Тема та план лекції	Кількість годин
1	2	3
Модуль 1		
1.	Історія формування собаківництва Дикі предки собак Доместифікація собак Еволюція собаки	2
2	Роль і місце собаківництва в соціальній системі Розвиток кінології в Україні Міжнародні кінологічні організації Роль собаки у суспільстві	2
3	Біологія собаки Особливості організму Опорно-рухові та вісцеральні системи Фізіологія та нервова діяльність собаки	2
Модуль 2		
4	Основи годівлі собак Травлення поживних речовин Енергетичне, білкове, вуглеводне, жирове, вітамінне і мінеральне живлення	2
5	Кормові продукти для собак М'ясо і м'ясні субпродукти Риба і рибні продукти Молоко і молочні продукти Овочі, крупи і хліб, кормові добавки, консерви, сухі корми і премікси	2
Модуль 3		
6	Норми, раціони і режим годівлі цуценят Перші дні життя Годівля цуценят у II-III тижні життя Норми енергії, білка жиру, вуглеводів та ін. для цуценят Раціони для цуценят Шкідливі продукти для цуценят	2
7	Норми, раціони і режим годівлі службових та мисливських собак Вплив годівлі на репродукцію собак Нормування годівлі службових та мисливських собак Раціони службових та мисливських собак	2
8	Норми, раціони і режим годівлі щінних і лактуючих сук Нормування годівлі щінних і лактуючих сук Раціони щінних і лактуючих сук	2
Модуль 4		
9	Гончі та борзі породи Загальна характеристика та особливості екстер'єру Походження породи Мисливські якості	2
10	Лягаві, ретривери, спанієлі Загальна характеристика та особливості екстер'єру Походження породи Мисливські якості	2

11	Тер'єри, такси Загальна характеристика та особливості екстер'єру Походження породи Мисливські якості	2
12	Лайки та популярні сторожові породи Загальна характеристика та особливості екстер'єру Походження породи Мисливські якості	2
Модуль 5		
13	Утримання і догляд за собакою Закономірності росту і розвитку собаки Утримання собаки у домі і на вулиці Транспортування собаки Фізіологічне і біологічне довголіття Основні хвороби собак і перша допомога	2
14	Генетичні основи селекції і розведення собак Породна генетика Конституція і екстер'єр Методи розведення собак Оцінка приплоду	2
15	Племінна справа Підбір пар Організація в'язки Планування відтворення Фактори породоутворення Згасання „породи”	2
Модуль 6		
16	Теоретичні аспекти дресування собак Етологія собак Рефлекторна діяльність Аналітична і синтетична діяльність Патологія нервової діяльності Подразники при дресуванні	2
17	Базові навички мисливських собак Загальний курс дресування Пошук на місцевості Розвиток нюхо-пошукової поведінки Притравки, нагонки та натаски мисливських собак	2
18	Організація виставок мисливських собак Міжнародний порядок випробувань Правила проведення виставок Бонітування собак Організація та забезпечення виставок Класифікація нагород	2

Теми лабораторних занять

№	Тема	Перелік завдань лабораторних робіт для виконання студентами.	кількість годин
Модуль I			
1-2	Вступ до кінології	Аналіз біологічних особливостей собаки Вивчення скелету та внутрішніх органів	4
3-4		Визначення віку собаки Вивчення волосяного покрыву, кігтів та слідів собак	4
5-6		Схема еволюції собаки Визначення породи, породності і породистості	4
Модуль II			
7	Корми для собак	Розрахунок коефіцієнту перетравності поживних речовин за індивідуальним завданням Визначення вмісту енергії, білка, вуглеводів, жиру, вітамінів і мінеральних речовин у кормах	2
8		Оцінка якості м'яса і м'ясних субпродуктів Оцінка якості риби і рибних продуктів	2
9		Оцінка якості молока і молочних продуктів Оцінка якості тваринного жиру і яєць	2
10		Оцінка якості овочів Оцінка якості круп, хліба та макаронних виробів	2
11		Оцінка якості сухих кормів для собак Оцінка якості консервів для собак	2
Модуль III			
12	Годівля собак	Скласти раціон для цуценяти	2
13		Скласти раціон для дорослої мисливської собаки за індивідуальним завданням	2
14		Скласти раціон для вагітної або лактуючої суки за індивідуальним завданням	2
Модуль IV			
15	Породи мисливських собак	Вивчення робочих якостей гончих та борзих порід	2
16		Вивчення робочих якостей лягавих, ретриверів, спанієлів	2
17		Вивчення робочих якостей тер'єрів та такс	2
18		Вивчення робочих якостей мисливських лайок та сторожових псів	2
Модуль V			
19	Племінна робота в собаківництві	Основні правила догляду за собакою	2
20		Взяття промірів собак	2
21		Ведення племінної книги	2
Модуль VI			
22	Основи дресирування мисливських собак	Курс дресирування нірних собак	2
23		Курс дресирування пошукових собак на птахів	2
24		Курс дресирування собак пошукових собак на звіра	2

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Кінологія. Підручник. /Ф.І. Поліщук., А.Л. Трофименко. Київ, Перун, 2002. 952 с.
2. Дресирування собак. Навчальний посібник. /М.І. Гіль, О.В. Коновалов, Є.М. Агапова, Р.Л. Сусол. Одеса, ОДАУ, 2011. 319 с./
3. Кінологія. Навчальний посібник. / Г.І. Блохін. Москва 2001, 427 с.
4. Зеленева Н.В та ін. Анатомія собаки. - С-Питербург., 1997 .- 340 с.
5. Бергман Е. Поведінка собак. - М., 1986.-208 с.
6. Болезни собак: Справочник / А.Д. Белов, Е.П. Данилов, И.И. Дукур [и др.] –М.:Колос, 1995. –368 с.
7. Генетика собак. / Малькольм Б. Вілліс. Москва. Центрполиграф. 2000. 604 с.
8. А.Л. Трофименко., Ф.І. Поліщук. Основи кінології (етологічного аспекту). / Київ, Перун. 2002., 198 с.
9. А.Л. Трофименко., Ф.І. Поліщук. Основи кінології (теоретичний і практичний аспекти дресирування собак). / Київ, Перун. 2003., 213 с.
10. Ф.І. Поліщук., А.Л. Трофименко., В.М. Туринський. / Одорология. Київ, Перун. 2012., 240 с.

Допоміжна

1. Ерусалимский, Е.Л. Экстерьер собаки и его оценка / Е.Л. Ерусалимский. –М.: ИЗДАТЦЕНТР, 2002. -192 с.
2. Собаки. Енциклопедія том 1. під редакцією Д. Гранжан., Москва 2009., 192 с.
3. Карен Оверолл. Методы коррекции поведения собак и кошек. / Москва., Софион., 2005 г. 623 с.
4. Контроль наследственных болезней у собак. Д. Паджетт., /Москва., Софион., 2006 г. 273 с.
5. Разведение собак. Практическое руководство. Ред. Д. Гранжан. / R.C. 2006., 431 с.

Самостійна робота студентів

Назва модулів	Контрольні питання та завдання для самостійного вивчення	К-сть год.	Форма звітності та контролю
Вступ до кінології	Систематика і представники родини собачих	4	Звітування з представленням рефератів
	Історичний огляд кінології	4	
	Відомі собаки і їх заслуги перед людством	4	
Корми для собак	Корми для собак на ринку України	4	Звітування з представленням рефератів
	Фірни-виробники кормів для собак та їх продукція	6	
	Виконання індивідуальних завдань на території кінологічного центру	6	Звіт виконання індивідуальних завдань
Годівля собак	Вплив годівлі на організм собаки	6	Звітування з представленням рефератів
	Небезпечні корми для собаки	6	

	Виконання індивідуальних завдань на території кінологічного центру	6	Звіт виконання індивідуальних завдань
Породи мисливських собак	Породи пастуших собак	7	Звітування з представленням рефератів
	Собаки-поводирі та компаньйони	7	
Племінна робота в собаківництві	Оцінювання собак при відборі	6	Звітування з представленням рефератів
	Інбридинг	6	
	Відмінності підбору та відбору собак для племінної справи	6	
Основи дресирування мисливських собак	Розвиток активно оборонної реакції собаки	6	Звітування з представленням реферату
	Виконання індивідуальних завдань на території кінологічного центру	6	Звіт виконання індивідуальних завдань
Разом		96	

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Система діагностики якості навчання

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюють згідно положень кредитно-модульної системи організації навчального процесу, прийнятої в академії

Основні положення:

Загальна кількість модульних контрольних заходів, що мусить скласти студент з окремої навчальної дисципліни, визначається з урахуванням залікових модулів з цієї дисципліни і рекомендовано дорівнює двом академічним модулям за семестр.

За результатами модульного контрольного заходу рівень засвоєння студентом навчального матеріалу має бути оцінений за національною шкалою та шкалою ECTS.

Тижні для проведення модульного контролю (модульні тижні) рекомендуються графіком навчального процесу.

Кількість балів, отримана студентом при оцінювання модулю та підсумковий бал поточної успішності з дисципліни, співвідноситься з оцінками за національною шкалою та шкалою ECTS відповідно до таблиці 1.

1. Шкала оцінювання

<i>100-бальна шкала</i>	Оцінка за національною шкалою	Визначення	Оцінка за шкалою ECTS
90 -100	відмінно	Відмінно - відмінна відповідь, виконання роботи лише з незначною кількістю помилок	A
82 - 89	добре	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками	B
74 - 81		Добре - в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок	C
64 - 73	задовільно	Задовільно - непогано, але зі великою кількістю недоліків	D
60 - 63		Достатньо - відповідь, робота задовольняє мінімальні критерії	E
35- 59	незадовільно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-34		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Регламентується наступний комплект балів для отримання оцінки за модуль: результат поточного контролю (усереднено за оцінюванням завдань, проєктів, тренінгів, відповідей) - максимум 20 балів (табл. 3), результат модульного тестового контролю - максимум 50 балів (роз'яснення в табл. 5), та результат засвоєння блоку самостійної роботи - максимум 30 балів (табл. 3,4,5).

Складання модулів обов'язкове. Студент не допускається до тестування з модуля без відпрацювання пропущених занять. Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав мінімально необхідну кількість балів та більше.

Результати рейтингу з модулю доводяться до відома студентів не пізніше третього робочого дня після проведення контрольного заходу і, у разі відсутності претензій з боку студентів, вважаються остаточними.

Якщо студент не погоджується з рішенням про присвоєння йому балів рейтингу за модуль, то він повинен відразу після їх оголошення звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри та у визначений термін скласти усну атестацію з модуля перед комісією. Склад апеляційної комісії у кожному конкретному випадку визначається завідувачем кафедри. Рішення комісії є остаточним. Студент не може повторно скласти зараховані модулі.

Студент, який не з'явився на модульний контроль або не отримав мінімальної кількості балів на модульному тижні, має право скласти пропущений модуль під час залікового тижня.

Підсумковий рейтинг поточної успішності з дисципліни вираховується усередненням рейтингів з усіх модулів. Семестрова оцінка виставляється студенту з врахуванням результатів підсумкового тестування та поточного контролю (усереднені бали за модулі). Максимальна кількість балів, що студент може отримати при вивченні дисципліни, дорівнює 100 (див. табл. 1).

Диференційований залік передбачає наявність підсумкового тестування. При наявності дозволу на автоматичне зарахування заліку, студент, який своєчасно складав усі модульні контрольні заходи та за їх результатами атестований з оцінкою "відмінно", може отримати залік автоматично. Семестровою оцінкою у цьому випадку є усереднена оцінка за модулі.

Викладач зобов'язаний здати заповнену заліково-екзаменаційну відомість до навчального відділу протягом такого граничного терміну: для заліку і диференційованого заліку - останній день залікового тижня. Для екзамену - не пізніше, ніж на наступний робочий день після його завершення.

Засоби діагностики успішності навчання використовують для підсумкової експертизи знань і базуються на технології стандартизованого тестового контролю.

2. Схема нарахування балів з модулів навчальної дисципліни

Показчик	Нарахування балів
Всього з модулю	від 60* до 100
В тому числі: відповіді на тестові питання	від 30 до 50
усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях	до 20
результат засвоєння блоку самостійної роботи	до 30

*- менша кількість отриманих балів недостатня для зарахування модулю, необхідна перездача.

Усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях оцінюються за шкалою від 12 до 20 балів відповідно до наступної регламентації (табл. 3)

3. Шкала оцінювання усної відповіді

20-бальна шкала	Інтуїтивний аналог оцінювання	Оцінка за національною шкалою - Визначення	Оцінка за шкалою ECTS
20	5+	Відмінно - відмінна відповідь, виконання роботи без помилок чи зауважень, прояв креативного мислення.	A

19	5	Відмінно - відмінна відповідь, виконання роботи з однією непринциповою помилкою	A
18	5 -	Відмінно - відмінна відповідь, виконання роботи з незначною кількістю помилок	A
17	4+	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками при розумінні суті питання	B
16	4	Добре - в загальному правильна відповідь, робота з кількома помилками	C
15	4 -	Добре - в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок	C
14	3+	Задовільно - непогано, але зі великою кількістю недоліків	D
13	3	Достатньо - непогано, але наявна велика кількість суттєвих недоліків	D
12	3 -	Достатньо - відповідь, робота задовольняє лише найменші критерії	E

4. Шкала оцінювання відповідності змісту матеріалу самостійної роботи

Шкала, бали	Визначення
10	Повна відповідність змісту і достатній обсяг
8	Достатня відповідність змісту і достатній обсяг
6	Мінімально задовільна відповідність змісту і обсягу

5. Накопичення балів за модуль складанням (максимум 100 балів)

Поточне оцінювання	Оцінювання тестів	Оцінювання самостійної роботи	
визначається викладачем	чітко регламентується	визначається викладачем	
до 20 балів	до 50 балів	до 30 балів	
		до 10 балів	до 20 балів
Шкала оцінювання відповіді	50 тестів: 1 прав. відповідь - 1 бал 25 тестів: 1 прав. відпов. - 2 бали	Відповідність матеріалу (див. табл. 4)	Захист - шкала оцінювання усної відповіді
<i>ПРИКЛАД</i>			
12	44	8	14

Приклад: 12+44+8+14=78 (балів) «Добре» (С) - бали за роботу за відповідність і обсяг наданого матеріалу (табл. 4) та